

Nr 151.

Av fröken **Wellin**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående viss utvidgning av statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

Genom beslut vid 1919 års riksdag bereddes möjlighet för en del angivna sjukskötersketjänster att under vissa förutsättningar bliva upptagna i statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. Bestämmelserna härom återfinnas i svensk författningssamling nr 878 år 1919, kap. VI, § 60, som lyder: »De rättigheter och skyldigheter, som stadgas i §§ 1—40 samt i §§ 60—68, tillkomma nedan angivna befattningshavare:

a) distriktssjuksköterska och distriktsbarnmorska, till vars avlöning staten lämnar bidrag,

b) barnmorska etc.,

c) annan sjuksköterska eller husmoder i av staten, landsting, kommun eller annan samfällighet anordnad vård av sjuka, barn eller äldre eller ock i stiftelse av allmännyttig natur, vilken övar dylik vård,

d) föreståndarinna etc.»

Tack vare denna bestämmelse har ett mycket stort antal sjuksköterskor inom landet kommit i åtnjutande av förmånen att vinna inträde i pensionsanstalten. Genom den formulering mom. c i § 60 av författningen erhållit, är det dock många sjukskötersketjänster, som icke bliva upptagna i pensionsanstalten i trots av att arbetsgivarna (här kallade huvudmän) uppfylla villkoren för erhållande av s. k. reglering av tjänsterna, vilken måste föregå upptagandet i anstalten, och att de sjuksköterskor, som innehåva dessa tjänster, måste anses utföra ett för det allmänna lika nyttigt arbete som de i anförda § 60 omnämnda befattningshavare.

De sjuksköterskebefattningar, jag närmast åsyftar, äro sådana, som vid en del bruk, fabriker och därmed likställda industriella verk av dessas ägare upprättats till tjänst för vid desamma anställda arbetare, och vilkas innehavare oftast betjäna ej blott dessa utan även deras familjer, hustrur och barn, vilkas vård, om icke dessa sjukskötersketjänster funnits, otvivelaktigt kommit att påvåla det allmänna, närmast då den kommun, där vederbörande är bosatt.

Om ett bolag eller en enskild, vilkas huvudsakliga uppgift är av annan art, än i författningen omnämnd »stiftelse av allmännyttig natur» fyller, vid sidan av denna sin uppgift fullgör en med sådan stiftelses fullt likvärdig verksamhet inom sjukvården, synas rimliga skäl föreligga för en likställighet dem emellan i fråga om denna deras verksamhet. En sådan likställighet kan emellertid nu ej tillämpas. Pensionsanstaltens styrelse har därför måst av-

visa ansökan om upptagande i anstalten av sjukskötersketjänst, som upprättats av industriellt verk, ehuru medicinalstyrelsen ansett sig kunna bevilja reglering av berörda tjänst. Det vill förefalla som om detta — ändock det står i full överensstämmelse med lagens ordalydelse — likväl icke vore fullt överensstämmande med dess anda.

Det måste onekligen också kännas hårt för de sjuksköterskor, vilka, i tjänst vid ett bruk eller en fabriksanläggning, där utföra ungefär samma arbete som kamrater anställda av kommun eller »stiftelse», att vara uteslagna från de pensionsmöjligheter, som staten öppnat för dessa. Och dock har väl avsikten varit att genom delägareskapet i pensionsanstalten uppmuntra och giva ersättning för *en viss gärning av allmännyttig art*. Av mindre vikt torde väl vid sådant förhållande vara vem eller vilka, som igångsätta och leda verksamheten, så länge denna utmynnar i en allmännyttig och fullgod gärning.

I anslutning härtill kan med fog ifrågasättas, om icke även sjukskötersketjänster vid en del s. k. privatkliniker och sjukhem efter erhållen reglering borde kunna bliva upptagna i pensionsanstalten. Ty otvetydigt är, att tillvaron av dessa anstalter för stat och kommun innebär en besparing av sjukhusplatser för det klientel, som begagnar sig av desamma.

Ifrågasättas kunde om ej även — varom Fredrika Bremer-förbundet och Svenska Röda Korset i skrivelse till Kungl. Maj:t också hemställt — i privatvård arbetande sjuksköterskor, som äro inskrivna vid av staten godkända sjuksköterskebyråer, ävenledes kunde vinna inträde i pensionsanstalten. Dock torde måhända frågan härom vara av mera komplicerad natur och dess utredande även så krävande att ett upptagande därav i detta sammanhang skulle kunna verka fördröjande på spörsmålet i övrigt. Jag anser därför, att därmed kan anstå i avvaktan på resultatet av utredning av de av mig först angivna punkterna.

På grund av vad härovan anförts, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida gränserna för upptagande i statens pensionsanstalt för folkskollärare m. fl. kunna vidgas i överensstämmelse med de riktlinjer, som i motionen angivits.

Stockholm den 19 januari 1924.

Bertha Wellin.

I motionens syfte instämma:

G. A. Björkman.

Arvid Lindman.

Elisabeth Tamm.

Agda Östlund.

Nelly Thüring.

Th. af Ekenstam.